

Лоза В. О., канд. екон. наук Дзяд О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**МІЖНАРОДНІ ЧИННИКИ ТА ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ З УСТАНОВКИ
СОНЯЧНИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ**

Ринок послуг з установки сонячних енергетичних систем (СЕС) в Україні розвивається в умовах високої імпортозалежності технологічних компонентів, волатильності логістичних ланцюгів та валютних коливань, що безпосередньо впливає на вартість, строки й ризики реалізації проєктів. Відповідно, динаміка цього ринку формується не лише внутрішнім попитом, а й зовнішніми умовами – глобальною кон'юнктурою виробництва, логістикою, валютними коливаннями, торговельними обмеженнями та вимогами до відповідності продукції міжнародним стандартам. У практичному вимірі це означає, що підприємства-інтегратори (ЕРС-підрядники, монтажні організації, інжинірингові компанії) конкурують не тільки ціною робіт, а й спроможністю керувати міжнародним ланцюгом постачання, забезпечувати документальну простежуваність походження товарів, а також гарантувати клієнту прогнозованість строків і якості проєкту [1, с. 302-310].

Вплив міжнародного середовища проявляється через глобальні тренди енергетичного переходу та «здешевлення» технологій, але водночас – через підвищення конкуренції за обладнання на світових ринках і циклічність цін на окремі компоненти. Для України це створює подвійний ефект: з одного боку, зростає доступність технологій (особливо для стандартних мережевих систем), з іншого – підвищується чутливість проєктів до строків поставок, умов страхування вантажів, стабільності міжнародної логістики та наявності сервісної підтримки від виробника або офіційного дистриб'ютора. У результаті інвестор дедалі частіше оцінює не лише кошторис, а й «якість торговельного контуру» проєкту: структуру контрактів, умови гарантій, механізми претензійної роботи, наявність локального складу чи буферного запасу, а також здатність підрядника мінімізувати ризики невідповідності обладнання заявленим параметрам.

Торговельні аспекти ринку послуг установки СЕС в Україні знаходиться під впливом митно-тарифного регулювання, що впливає на кінцеву вартість і тривалість реалізації проєкту. У разі імпортозалежності важливою стає правильна

класифікація товарів, підготовка пакета документів (інвойси, пакувальні листи, сертифікати походження, декларації відповідності), а також узгодженість технічних специфікацій між контрактом, проектною документацією та фактично поставленим обладнанням. Будь-яка невідповідність у маркуванні, потужності, серійних номерах або сертифікації може призводити до затримок на митниці, додаткових витрат на підтвердження відповідності та зростання ризику зриву календарного плану монтажу. Саме тому для інтегратора критичною компетенцією стає управління контрактними умовами поставки (умови постачання, розподіл ризиків транспортування, форс-мажорні застереження), а також узгодження графіка платежів із графіком фактичних поставок і виконання робіт [2, с. 362-366].

Важливу роль відіграють валютні фактори, адже розрахунки з іноземними постачальниками, як правило, здійснюються у твердій валюті, тоді як доходи підрядника та оплати клієнтів у більшості випадків номіновані у гривні. Це породжує валютний ризик, який без інструментів хеджування або без чітко прописаних умов перерахунку ціни може трансформуватися у прямі втрати маржі або необхідність перегляду кошторису. Додатково коливання курсу впливають на швидкість ухвалення рішень клієнтами, оскільки фінальна вартість проекту стає менш прогнозованою та потребує частішого оновлення комерційних пропозицій. За таких умов підприємства змушені посилювати фінансове планування, скорочувати лаг між виставленням рахунку та оплатою й синхронізувати графік закупівель із календарем платежів. Практика також показує доцільність диверсифікації постачальників і комбінування валют розрахунків, що знижує залежність від одного курсового сценарію та підвищує стійкість ланцюга постачання. Відповідно, на ринку послуг установки СЕС підвищується значення договірних механізмів захисту: цінових застережень, коридорів зміни курсу, поетапної оплати з прив'язкою до поставок, а також формування резервів під ризику логістики та митного оформлення [4]. Міжнародні та торговельні чинники, що формують параметри ринку послуг установки СЕС систематизовані у табл. 1.

Як свідчить таблиця, міжнародні чинники на ринку послуг з установки СЕС в Україні мають комплексний характер і впливають одночасно на вартість, строки, якість та ризиковий профіль проєктів. Конкуренентоспроможність інтегратора дедалі більше визначається не лише технічною компетентністю монтажу,

**Том 4. УКРАЇНА У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ
ТА ЇЇ ГЕОЕКОНОМІЧНІ ПРІОРИТЕТИ**

а й зрілістю зовнішньоекономічного та контрактного управління: здатністю забезпечити надійне постачання, підтверджену відповідність обладнання, передбачуваний бюджет і прозорі гарантійні механізми [3, с. 112-117]. У контексті розвитку ринку це формує запит на стандартизацію процедур закупівлі та імпорту, поглиблення партнерства з офіційними дистриб'юторами, а також посилення практик управління ризиками в проєктах установки СЕС.

Таблиця 1

**Міжнародні чинники та торговельні аспекти, що визначають розвиток ринку послуг
установки СЕС в Україні**

Чинник / аспект	Впливає на ринок послуг установки СЕС	Потенційні наслідки для проєкту	Управлінська реакція інтегратора
Глобальна кон'юнктура виробництва обладнання	Впливає на доступність модулів/інверторів/АКБ та строки поставок	Дефіцит, подорожчання, зсув графіків монтажу	Диверсифікація постачальників, буферні запаси, альтернативні специфікації
Логістика та страхування вантажів	Визначає швидкість і надійність доставки	Зростання витрат, ризик пошкоджень/затримок	Вибір надійних маршрутів, страхування, контроль пакування та інспекція
Митні процедури та документація	Впливає на швидкість імпорту та легальність введення в обіг	Простій на митниці, додаткові витрати, штрафні ризики	Стандартизований пакет документів, перевірка маркування, попередня консультація
Вимоги до сертифікації та відповідності	Визначають можливість підключення та експлуатації	Відмова у прийманні/підключенні, гарантійні спори	Закупівля через офіційні канали, перевірка сертифікатів, технічний аудит
Валютні коливання	Впливають на фактичну собівартість імпортованих компонентів	Просідання маржі, перегляд бюджету, конфлікти з клієнтом	Валютні застереження в договорах, поетапна оплата, резерви ризиків
Контрактні умови поставки (комерційні умови)	Розподіляють ризики транспортування та відповідальності	Невизначеність відповідального за ризик і додаткові витрати	Чіткі умови постачання, SLA по строках, форс-мажорні положення
Сервісна підтримка виробника/дистриб'ютора	Визначає якість гарантійного обслуговування	Простої системи, ускладнення ремонту, втрати довіри клієнта	Вибір брендів із сервісом, локальні партнери, регламент гарантійних звернень

Джерело: складено авторами за даними [4; 5]

Таким чином, міжнародні чинники та торговельні аспекти є визначальними для стійкого розвитку ринку послуг установки СЕС в Україні, оскільки вони задають межі економічної ефективності та реалізованості проєктів через собівартість імпортованих компонентів, надійність постачання й регуляторні вимоги до

відповідності. Зниження негативного впливу зовнішніх коливань потребує переходу до більш стандартизованих практик закупівель і контракування, диверсифікації постачальників, підсилення контролю документальної відповідності, запровадження механізмів валютного захисту та розвитку партнерства з офіційними дистрибуторами й сервісними мережами. У підсумку, підвищення якості торговельного контуру проєктів є необхідною умовою підвищення довіри інвесторів, скорочення транзакційних витрат і прискорення масштабування СЕС в українських умовах.

Список використаних джерел:

1. Вавдіюк Н. С., Корецька Н. І. Регіональний аналіз міжнародної торгівлі товарами в Україні. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2020. Т. 1, № 17(67). С. 302-310. URL: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17\(67\)-30](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2020-17(67)-30).
2. Гринюк Н., Залялова В. Особливості стратегії міжнародної діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2021. № 11(99). С. 362-366. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-79>.
3. Дунська А. Р. Управління розвитком міжнародної діяльності: проєктний підхід. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 23. С. 112-117. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.23.2022.264643>.
4. Савченко С. М., Кот Т. Ю. Аналіз міжнародної конкурентоспроможності енергетичної галузі України. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.6.68>.
5. Редько К. Ю., Ткаченко І. О. Аналіз структури міжнародної торгівлі України з ЄС. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 18. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.18.2021.231178>.

Канд. екон. наук Михайленко О. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ГЛОБАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ МЕБЛЕВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Меблева галузь належить до важливих секторів світової переробної промисловості, що поєднує виробничі, дизайнерські, логістичні та сервісні компоненти створення доданої вартості. У глобальній економіці вона виступає не лише як сегмент споживчого ринку, а й як складова екосистеми житлового будівництва, комерційної нерухомості, HoReCa, креативних індустрій та циркулярної